

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 334/09-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. októbra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť E. V., P., zastúpenej advokátom JUDr. M. G., V., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 Cdo 61/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. V. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. septembra 2009 doručená sťažnosť E. V., P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 4 Cdo 61/2009. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 31. augusta 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 51/2008, 3 Co 62/2008 z 11. júna 2008 bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 C 1110/1999 z 11. decembra 2007, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľky ako žalobkyne, ako aj ďalších žalobkýň proti viacerým žalovaným o určenie rozsahu dedičstva. Všeobecné súdy dospeli k záveru, že pôvodní pozemnoknižní spoluvlastníci si v minulosti sporné nehnuteľnosti medzi sebou reálne rozdelili, a preto nebolo možné vyhovieť žalobe o určenie, že spoluvlastnícky podiel v jednej šestine patrí do dedičstva. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, a ako dovolací dôvod uviedla nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom [§ 241 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku]. Navrhla zrušiť rozsudky krajského súdu a okresného súdu a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Vyslovila názor, že krajský súd pri svojom rozhodovaní nerešpektoval právny názor vyslovený najvyšším súdom v jeho zrušujúcom rozsudku sp. zn. 7 Cz 36/90 z 20. decembra 1990 vydanom v konaní o sťažnosti pre porušenie zákona, a to i napriek tomu, že právny názor najvyššieho súdu rozhodujúceho o mimoriadnom opravnom prostriedku bol pre krajský súd v zmysle § 243d Občianskeho súdneho poriadku záväzný. Trvala na tom, že žalobkyne preukázali nadobudnutie vlastníckeho práva ich právnej predchodkyne k jednej šestine sporných nehnuteľností. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 61/2009 z 27. mája 2009 bolo dovolanie odmietnuté ako neprípustné bez nariadenia dovolacieho pojednávania. Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. Vzhľadom na to, že krajský súd rozhodol rozsudkom, v zmysle ustanovenia § 238 Občianskeho súdneho poriadku platí, že dovolanie podané proti rozsudku je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku), alebo ak v potvrdzujúcom rozsudku odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku). V danej veci však rozsudok krajského súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 Občianskeho súdneho poriadku. Okrem toho z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že najvyšší súd rozhodoval vo veci v konaní vedenom pod sp. zn.

7 Cz 36/90 na základe sťažnosti pre porušenie zákona podanej generálnym prokurátorom Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). Konanie o sťažnosti pre porušenie zákona upravoval Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 31. decembra 1991. Tento inštitút nahradil nový mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie zavedený s účinnosťou od 1. januára 1992. V prerokovávanej veci je zrejmé, že v rámci dovolacieho konania nebolo v minulosti vydané žiadne rozhodnutie najvyššieho súdu, v ktorom by bol vyslovený jeho právny názor na prerokovávanú vec. Keďže najvyšší súd v dovolacom konaní v danej veci dosiaľ nerozhodoval, prípustnosť dovolania z ustanovenia § 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nemožno vyvodzovať.

Podľa názoru sťažovateľky, hoci dovolanie podala v zákonnej jednomesačnej lehote počítanej od doručenia rozsudku krajského súdu, uznesenie najvyššieho súdu bolo jej právnomu zástupcovi doručené až 14. augusta 2009, teda už po uplynutí jednoročnej zákonnej lehoty, v ktorej mohol rozsudok krajského súdu napadnúť mimoriadnym dovolaním generálny prokurátor. Sťažovateľka podnet na podanie mimoriadneho dovolania však generálnemu prokurátorovi nepodala, lebo vychádzala z toho, že vo veci je prípustné dovolanie podľa § 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Ďalej sťažovateľka namieta, že inštitút dovolania bol zavedený do Občianskeho súdneho poriadku na účely rozšírenia ochrany účastníka mimoriadnymi opravnými prostriedkami. O mimoriadnych opravných prostriedkoch rozhodoval vtedy (aj teraz) najvyšší súd a pri zrušení právoplatného rozhodnutia v ďalšom konaní bol súd, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, viazaný právnym názorom najvyššieho súdu. To platí aj teraz. Evidencia spisov týkajúcich sa sťažností pre porušenie zákona sa viedla na najvyššom súde síce v evidencii Cz a terajšie dovolania sa evidujú pod Cdo, ale to je len technické označenie, ktoré nemôže meniť zákon. Nie je rozhodujúce, akým spôsobom bol mimoriadny opravný prostriedok podaný, ale to, aké bolo rozhodnutie súdu o tomto opravnom prostriedku. Nižší súd sa totiž neriadil obsahom mimoriadneho opravného prostriedku, ale rozhodnutím súdu. Záver najvyššieho súdu preto nemal a nemá oporu v zákone. V zrušujúcom rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cz 36/90 z 20. decembra 1990 bol vyslovený pre nižšie súdy záväzný právny záver. Tieto vec prerokovávali ďalších vyše 18

rokov, avšak záväzný právny záver nerešpektovali, čo bolo dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Keďže uznesenie najvyššieho súdu bolo právnemu zástupcovi sťažovateľky doručené 14. augusta 2009, sťažnosť je podaná v zákonnej lehote.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dodatkového protokolu v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 4 Cdo 61/2009 s tým, aby bolo uznesenie najvyššieho súdu z 27. mája 2009 zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. Napokon požaduje aj primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 300 €.

Z uznesenia najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 61/2009-461 z 27. mája 2009 vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 Co 51/2008, 3 Co 62/2008 z 11. júna 2008. Podľa názoru najvyššieho súdu v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 7 Cz 36/90 na základe sťažnosti pre porušenie zákona podanej generálnym prokurátorom došlo k zrušeniu skoršieho právoplatného rozhodnutia. Konanie o sťažnosti pre porušenie zákona upravoval Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 31. decembra 1991. Potom bolo toto konanie nahradené dovolacím konaním ako novým mimoriadnym opravným prostriedkom, a to s účinnosťou od 1. januára 1992. Podanie dovolania závisí od účastníkov, je viazané zákonnou lehotou a sú uvedené dôvody, pre ktoré možno rozhodnutia odvolacích súdov napadnúť dovolaním. Konanie na dovolacom súde je osobitne upravené a rovnako aj spôsob, akým môže dovolací súd vo veci rozhodnúť. V prerokováanej veci je bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, že v rámci dovolacieho konania nebolo vydané v minulosti žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu, v ktorom by bol vyslovený jeho právny názor na prerokovávanú vec. Keďže dovolací súd v danej veci dosiaľ nerozhodoval, prípustnosť dovolania z ustanovenia § 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nemožno vyvodzovať.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu

možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Sťažovateľka je predovšetkým presvedčená, že ňou podané dovolanie bolo prípustné podľa § 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, pretože všeobecné súdy nerešpektovali záväzný právny názor vyslovený už predtým vo veci najvyšším súdom, nie síce v dovolacom konaní, ale v konaní o sťažnosti pre porušenie zákona.

Z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať, že najvyšší súd založil svoj právny názor o neaplikovateľnosti ustanovenia § 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku na doslovnom výklade tohto ustanovenia. Nie je totiž sporné, že pred dovolacím konaním vedeným najvyšším súdom pod sp. zn. 4 Cdo 61/2009 žiadne iné dovolacie konanie v danej právnej veci neprebiehalo. Práve preto pri výklade zvolenom najvyšším súdom nebolo možné prípustnosť dovolania vyvodiť z ustanovenia § 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Sťažovateľka vykladá ustanovenie § 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku voľnejšie, a to skôr s prihliadnutím na jeho zmysel. Zdôrazňuje pritom, že právnym predchodcom súčasného inštitútu dovolania bola sťažnosť pre porušenie zákona, pričom oba inštitúty sú mimoriadnymi opravnými prostriedkami.

Možno konštatovať, že oba výklady sporného ustanovenia sa javia ako legitímne a ústavne konformné. Nemožno preto dospieť k záveru, že by právny názor najvyššieho súdu bol arbitrárny či zjavne neodôvodnený. Niet preto ani príčiny, aby ústavný súd do uznesenia najvyššieho súdu zasiahol.

Nemožno akceptovať ani ďalšiu námietku sťažovateľky, podľa ktorej nemohla podať podnet generálnemu prokurátorovi na podanie mimoriadneho dovolania v jednoročnej zákonnej lehote, pretože uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bolo jej dovolanie pre neprípustnosť odmietnuté, jej bolo doručené už po uplynutí tejto zákonnej lehoty.

Sťažovateľke nič nebránilo súčasne s podaním dovolania podať aj podnet generálnemu prokurátorovi na podanie mimoriadneho dovolania. Vzhľadom na to, že otázka prípustnosti dovolania v danom prípade nebola jednoznačná, išlo by o logický postup, ktorý by zabezpečil ochranu jej práv v najširšom rozsahu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. októbra 2009